

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

FAHRİYE ERKEK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/4668

Karar Tarihi : 16/9/2015

Başkan : Alpaslan ALTAN

Üyeler : Engin YILDIRIM

Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

M. Emin KUZ

Raportör : Nahit GEZGİN

Başvurucular : 1. Fahriye ERKEK

2. Kutsiye ERKEK

3. Süleyman ERKEK

4. Cevdet ERKEK

5. Murat ERKEK

6. Mehmet Emin ERKEK

7. Tuba ERKEK

8. Nevzat ERKEK

Vekili : Av. Nezahat PAŞA BAYRAKTAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, yakınlarının ölümünün etkili biçimde soruşturulmaması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiası hakkındadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 27/6/2013 tarihinde İzmir 2. Asliye Hukuk Mahkemesi aracılığıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm İkinci Komisyonunca 19/2/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm tarafından 31/3/2014 tarihinde yapılan toplantıda kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına ve başvuru belgelerinin bir örneğinin görüş için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular 1/4/2014 tarihinde Bakanlığa bildirilmiştir. Bakanlık, görüşünü 29/5/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlığın görüşü başvurularda tebliğ edilmiş olup başvurucular bu görüşe karşı 12/6/2014 tarihinde beyanda bulunmuşlardır.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru dilekçesi ve ekleri ile başvuruya konu soruşturma dosyası içeriğinden tespit edilen olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu Fahriye Erkek'in oğlu, diğer başvurulardan ise kardeşi olan 10/5/1979 doğumlu M. E., olay tarihinde başvurulardan ile birlikte aynı meskende ikamet etmekte olup bekârdır.

9. Başvurulardan ve M. E. 1990'lı yıllarda Diyarbakır ilindeki köylerinde ikamet etmekte iken o tarihlerde bölgede silahlı eylemler gerçekleştiren terör örgütü tarafından örgüte yardım etmeleri veya katılmaları hususunda baskı görüp tehdit edilmeleri üzerine İzmir iline göç etmişler ve burada yaşamaya başlamışlardır.

10. Başvurucu Nevzat Erkek'in ifadesine göre M. E., ailece İzmir iline göç etmelerinden sonra içine kapanık bir davranış tarzı göstermeye başlamış ve kolaylıkla kandırılabilir bir kişilik yapısına bürünmüştür.

11. M. E., 10/10/2011 tarihinde sabah saatlerinde başvurulardan ile birlikte ikamet ettiği evden iş aramaya gideceğini söyleyerek ayrılmış; akşam olmasına rağmen eve dönmeyince başvurulardan M. E.yi aramaya başlamışlardır. Aramalarından olumlu bir sonuç alamayınca aynı gün Basmane semtindeki Polis Karakoluna müracaat etmişlerdir. Buradaki görevlilerin yetkili karakolun kendileri olmadıklarını belirtmelerinin ardından Buca ilçesi İşçi Evleri semtinde bulunan Polis Amirliği Merkezine giderek kayıp müracaatında bulunmuşlardır.

12. Anılan Polis Merkezi Amirliğince M. E. ile ilgili olarak *kayıp kişi formu* düzenlenmiş ve başvuru Cevdet Erkek'in ifadesi alınmıştır. Başvuru ifadesinde özetle *"M.E'nin kayıp olduğunu ve kendisinden haber alamadıklarını, bu nedenle hayatından endişe ettiklerini"* beyan etmiştir.

13. Başvurulardan, aynı gece saat 05.30 sıralarında cep telefonundan arayarak M. E.ye ulaşmaya çalışmışlar ancak aramalarının reddedilmesi nedeniyle kendisi ile görüşememiş ve nerede olduğunu öğrenememişlerdir. Başvurulardan, cep telefonunun görüşmeye kapalı olması sebebiyle sonraki aramalarının hiçbirinde M. E.ye ulaşamamıştır.

14. Başvurulardan Murat Erkek, 13/10/2011 tarihinde İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına (Cumhuriyet Başsavcılığı) müracaat ederek süreci ve kardeşi M. E. hakkındaki endişelerini anlatan bir dilekçe vermiş; üzerinde kimliği de olmayan kardeşinin bulunmasını talep etmiştir. İlgili Cumhuriyet Savcısı da dilekçeyi Emniyet Asayiş Müdürlüğüne havale ederek konunun soruşturulması talimatı vermiştir.

15. Başvurulardan Nevzat Erkek, 25/10/2011 tarihinde polis tarafından alınan ifadesinde özetle *"Kardeşi M.E. 'nin 10/10/2011 tarihinden beri kayıp olduğunu, 1990'lı yıllarda ikamet ettikleri bölgeden, silahlı terör örgütünün baskı ve tehditleri sonucu İzmir iline göç ettiklerini, M.E. 'nin askerden dönmelerinden sonra içine kapandığını, her an kandırılabilir"*

bir kişiliğe büründüğünü, kendisinin terör örgütü tarafından götürülmüş olabileceğini düşündüğünü” beyan etmiş ve her türlü şüphenin araştırılmasını istediğini dile getirmiştir.

16. İzmir Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü, başvuru Nevzat Erkek’in anılan ifadesini ilgi tutarak 26/10/2011 tarihinde Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne yazı yazmış ve *“Kayıp olan M.E. ’nin saf yapılı bir kişi olduğu için silahlı örgüt tarafından kandırılmış olabileceği beyan edilip bu yönden de bir değerlendirilme yapılması talep edildiğini”* belirterek konunun bu yönüyle de değerlendirilmesini istemiştir.

17. Bu konuda yapılan araştırma neticesinde M. E.yi tanıyan Y. B. ile 3/11/2011 tarihinde görüşülmüş; Y. B., *“Semt pazarında yakın yerlerde pazarcılık yapmalarından dolayı M.E. ’yi tanıdığını, adı geçen bir terör örgütüne yakınlık duyduğunu ve 2011 yılında yapılan genel seçimlerde bir siyasal partiye oy toplamak için yakın çevresine telkinlerde bulunduğunu bildiğini”* söylemiştir.

18. Cumhuriyet Başsavcılığı 28/10/2011 tarihinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna yazı yazarak M. E.nin kullandığı cep telefonu ile yapmış olduğu muhtemel görüşmelerin tespiti amacıyla adı geçen 1/10/2011 tarihinden itibaren yaptığı görüşme kayıtlarının çıkarılmasını, görüştüğü kişilerin kimlik bilgileri ile adreslerinin bildirilmesini ve hangi baz istasyonundan sinyal alarak görüşme yaptığının tespitinin yapılmasını istemiştir. Anılan Kurumca gönderilen dokümanlar üzerinde yapılan inceleme sonucunda M.E.nin belirtilen tarihten (1/10/2011) kaybolduğu güne kadar geçen sürede başvurularla görüştüğü, sonrasında ise herhangi bir görüşme yapmadığı tespit edilmiştir.

19. İzmir Emniyet Müdürlüğü, 29/11/2011 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına yazı yazarak M. E.nin, Asayiş Daire Başkanlığı Kayıp Şahıslar Projesi kapsamında bilgisayar veri girişi yapılarak ülke genelinde ve internet ortamında da arandığını, bulunmasına yönelik araştırmalara önemle devam edildiğini bildirmiştir.

20. Cumhuriyet Savcısı, 5/12/2011 tarihinde Emniyet Asayiş Müdürlüğüne yazı yazarak olayın önemi ve özelliği itibarıyla kayıp kişi bulununcaya kadar çok sıkı ve gizli bir şekilde arama çalışmalarının aralıksız sürdürülmesi ile bu çalışmalar hakkında her ay ve tekide mahal bırakılmadan düzenli bilgi verilmesi talimatını vermiştir.

21. Buca ilçesinde ikamet eden ve Belediyede şoförlük yapan Y. P., 18/12/2011 tarihinde saat 14.00 sıralarında aynı ilçede bulunan Kaynaklar otobanı yanındaki ormanlık alana mantar toplamak için gitmiştir. Bölgede mantar aradığı sırada kendisine yaklaşık otuz metre uzaklıkta bulunan beş metre yüksekliğindeki bir çam ağacında, ne olduğunu ilk bakışta tam olarak fark edemediği asılı bir şey görmüş; çevresinde ipler olduğunu da gördüğü bu cismin bir insan bedeni olduğundan şüphelenmiş ancak yanına gitmemiştir. Akabinde evine dönmüş ve saat 16.00 sıralarında polisi telefonla arayarak durumu anlatmıştır.

22. Olayın ihbarını saat 16.00 sıralarında alan emniyet görevlileri, nöbetçi Cumhuriyet savcısını durumdan derhâl haberdar etmiş ve olay yerine giderek mevcut delilleri muhafaza altına almıştır.

23. Nöbetçi Cumhuriyet Savcısı, olayı haber alır almaz adli tıp uzmanı ile birlikte ihbara konu yere gittiğinde ağaçta, uzun süre asılı kalmaya bağlı olarak bütünlüğünü kaybetmiş ve bozulmaya başlamış bir erkek cesedi olduğunu tespit etmiş ve olay yeri keşif ve ölü muayene işlemi yapmıştır.

24. Yapılan ölü muayene işlemi sonucunda cesedin boynunda düğüm ve ense sağ tarafa gelecek şekilde halka önde olmak üzere, önden arkaya doğru yükselici vasıfta ası vasıtası izi (telem) bulunduğu tespit edilmiştir. Cumhuriyet Savcısı, adli tıp uzmanının cesedin

dış muayene bulgularına göre kesin ölüm sebebinin belirlenemeyeceğini, bunun için klasik otopsi işlemine ihtiyaç bulunduğunu bildirmesi üzerine cesedin kesin ölüm sebebinin tespiti için Adli Tıp Kurumu İzmir Grup Başkanlığına (Adli Tıp Kurumu) sevkine karar vermiştir. Gönderilmeden önce cesedin pozisyonu ve konumu belirlenmiş, olay yeri basit krokisi düzenlenmiş; ceset üzerinde bulunan giysiler, özel eşyalar (metal sigara tabakası, çakmak ile cep telefonu) muhafaza altına alınmıştır. Cesedin üzerinde kimliğini tespiti yarayacak herhangi bir belge ile para veya benzeri bir kıymetli eşya bulunamamıştır.

25. Olay yeri inceleme ekiplerinin incelemeleri sonucunda hazırladıkları ve ekinde olay yeri krokisi de bulunan raporun ilgili bölümleri şöyledir:

“Aydın-Çeşme otobanının doğu yönündeki ağaçlık alan içerisinde bulunan çam ağacına zeminden 307 cm. yükseklikteki ağaç dalına beyaz renkli 1 cm. genişliğindeki ipi atmak ve zeminden 243 cm. yüksekliğindeki kuruk ağaç dalına beş kez dolamak suretiyle iki adet kement yapılarak düğüm oluşturulduğu, ağaç dalına atılan bir ucu ise ağaçta asılı bulunan cesedin boynuna bir tur atılmak ve boyun sağ tarafına kement yapılmak suretiyle içerisinde iki ilmek atılarak bağlanmış, boynundaki kement ile zemin arası 174 cm., cesedin ayak topukları zemine 10 cm., ayak uçları ise 5 cm. üzerinde lacivert renkli... Muhafaza altına alınan metal cep telefonu, sigara tabakası ve renkli çakmak üzerinde Spr ve tozlama yöntemi ile vücut izi incelemesi yapılmış, ancak vücut izi elde edilememiştir...”

26. Cesedi bulan Y. P.nin tanık sıfatıyla ifadesi, Buca Polis Merkezi Amirliği tarafından aynı gün saat 19.14'te alınmış olup düzenlenen ifade tutanağının suç hanesinde “intihar” ibaresine yer verildiği görülmüştür.

27. Söz konusu erkek cesedinin bulunması üzerine başvuru Cevdet Erkek, polis tarafından ifade vermeye çağırılmış; adı geçenin aynı gün şikâyetçi sıfatıyla Buca Polis Merkezi Amirliğinde alınan ifadesinde özetle “Kardeşinin 10/10/2011 tarihinden beri kayıp olduğunu, herhangi bir sorunu bulunmadığını, ekonomik sıkıntısı ve borcu olmadığını, bulunan erkek cesedini görmemekle birlikte, cesedin üzerinden alınan cep telefonu ve telefonun içerisinde bulunan sim kartının, kardeşine ait olduğunu” beyan ettiği ve ifade tutanağının suç hanesinde yine “intihar” ibaresine yer verildiği görülmüştür.

28. Polis tarafından bildirimi yapılan ve 19/12/2011 tarihinde de Cumhuriyet Savcısı tarafından “Verilen sözlü emir yazılı hale getirilmiştir.” açıklaması ile imzalanan Cumhuriyet Savcısı ile yapılan görüşme ve verilen emirler tutanağında, şüpheli olarak F. M. (faili meçhul) ibaresine yer verilmekle birlikte suç için yine “intihar” açıklamasının yapıldığı; bu açıklamanın polis tarafından, Cumhuriyet Başsavcılığına 3/2/2012 tarihinde yazılan fezleke ve cesede ait eşyaların başvuru Cevdet Erkek’e teslim edildiğine ilişkin olarak düzenlenen 27/2/2012 tarihli tutanakta da tekrarlandığı görülmüştür.

29. M. E.nin kaybolması ile ilgili tahkikatı yürüten polis merkezi amirliğince Cumhuriyet Başsavcılığına yazılan ve tahkikat evrakının birleştirilmesi talep edilen 3/1/2012 tarihli yazıda ise aynen şu ifadeler yer almaktadır:

“10/10/2011 günü saat 09.00 sıralarında idaremiz... sokak... sayılı yerde meydana gelen kayıp şahıs olayı ile ilgili kayıp olarak aranan M.E. adlı şahıs, 18/12/2011 günü Buca Kaynaklar otoban kenarında ormanlık alanda, ağaca asılı intihar etmiş olarak bulunmuş ve olay ile ilgili tahkikat Buca Polis Merkezi Amirliğince yürütülmekte olup olay yeri keşif ve ölü muayene tutanağı fotokopisi evraka eklenmiştir. Evrakın Hz. 2011/89666 sayılı tahkikat evrakı ile birleştirilmesi hususu arz olunur.”

30. Cumhuriyet Savcısı 19/12/2011 tarihinde Bilişim Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Bürosuna talimat vermiş ve M. E.nin üzerinden çıkan cep telefonu üzerinde gerekli incelemenin yapılarak telefonda gerçekleştirilen görüşmelerin dokümanının hazırlanmasını istemiş ancak anılan büro tarafından 20/2/2012 tarihinde verilen cevapta, belirtilen tarihlerde cep telefonunun görüşmeye kapalı olması nedeniyle söz konusu incelemenin yapılamadığı bildirilmiştir.

31. Adli Tıp Kurumunun cesedin definde bir sakınca olmadığını bildirmesi üzerine 23/12/2011 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından cesede ilişkin defin ruhsatı düzenlenmiştir.

32. Adli Tıp Kurumunun 28/12/2011 tarihli raporunda, cesetten alınan Y-STR DNA profilleri ile başvuru Murat Erkek'in DNA profillerinin, DNA bölgeleri açısından birbirleriyle aynı olduğu, bu nedenle şahısların aynı soy ağacındaki bireyler olabileceği belirtilmiştir.

33. Otopsi sırasında cesetten alınan iç organ örneklerinin Adli Tıp Kurumu tarafından yapılan analizinde, iç organ parçaları, mide ve mide içeriğinde sistematik toksikolojik analiz yapıldığı ancak sistematiklerindeki maddelerin bulunmadığı belirtilmiştir.

34. Adli Tıp Kurumunun 21/1/2012 tarihli otopsi raporunda, yapılan dış muayenede cesedin boynunda kalın naylon ası ipi olduğu, ip alındığında boynu çepeçevre saran düğüm yeri kulak kepçesi altına denk gelen yükselici karakterde telem (iz) olduğunun saptandığı, cesette bu hâli ile haricen ateşli silah, kesici-delici alet yarası tespit edilmediği, skopi cihazı altında yapılan radyolojik taramada herhangi bir yabancı cisim, mermi çekirdeği veya saçma tanesi olabilecek metalik bir yabancı cisim imajı bulunmadığı; baş, göğüs ve batin bölgelerinde yapılan iç muayenelerinde ise "hyoid kemik (dil kemiği) sağ büyük boynuzunda" kırık olduğu ve kişinin ölümünün ası sonucu meydana gelmiş olduğuna kanaat getirildiği bildirilmiştir. Raporda ölüm zamanına ilişkin bir tespit ise bulunmamaktadır.

35. Cumhuriyet Savcısı, M. E.nin kayıp iddiasıyla ilgili olarak ayrı bir dosya üzerinden yürütülen soruşturma hakkında 16/2/2012 tarihli ve K.2012/8148 sayılı karar ile *"kayıbolan kişinin, ölü olarak bulunması sebebiyle ve kişinin ölümüyle ilgili soruşturmanın halen başka bir dosya üzerinden yürütüldüğü"* gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiş; anılan kararı ve ilgili soruşturma dosyasını, ölümle ilgili olarak yürütülen dosya ile bağlantısı bulunması dolayısıyla ölüm olayını soruşturan Cumhuriyet Savcısına göndermiştir.

36. Bu kararın başvurularda tebliğ edildiğine ilişkin herhangi bir bilgi veya belge, başvuru formu ve ekleri ile soruşturma dosyası içeriğinde bulunmamaktadır.

37. Başvuruculardan Nevzat Erkek'in vekili olduğunu beyan eden avukat M. R., 27/4/2012 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat ederek 26/4/2012 tarihinde düzenlenen genel vekâletname uyarınca ölüm ile ilgili olarak yapılan soruşturma dosyasındaki belgelerin birer örneğinin kendisine verilmesini istemiş; Cumhuriyet Savcısının da bu talebi uygun bulması üzerine soruşturma dosyasında bulunan belgelerin birer örneği kendisine verilmiştir. Daha sonra adı geçen vekil, soruşturma dosyasına vekillikten istifa ettiğine ilişkin bir dilekçe vermiştir. Akabinde başvuru dosyasının tamamının vekili olduğunu beyan eden Avukat Nezahat Paşa Bayraktar, 10/10/2012 tarihinde düzenlenen vekâletnameyi soruşturma dosyasına sunmuştur.

38. Cumhuriyet Başsavcılığı, M. E.nin ölü olarak bulunmasına ilişkin E.2011/106058 sayılı dosya üzerinden yürüttüğü soruşturma sonucunda 2/1/2013 tarihli ve K.2013/154 sayılı kararıyla kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili bölümleri şöyledir:

“Olay tarihi olan 18/12/2011 tarihinde saat 16.00 sıralarında emniyet güçlerine yapılan ihbarda, otoban Kaynaklar-İzmir yol ayrımında ağaca asılı vaziyette bir cesedin bulunduğu bildirilmesi üzerine olaya el konulduğu, ...

Nöbetçi Cumhuriyet savcısı olarak olay yerine gidildiğinde, olay yerinin Buca otoban çıkışı sağ taraftaki koruluk bölgede olduğu, çam ağacına kendisini ip vasıtasıyla asmış bir erkek cesedinin olduğu, cesedin bütünlüğünün bozulduğu, yer yer çürüdüğüne tespit edildiği, Olay Yeri Keşif ve Ölü Muayene Tutanağının düzenlendiği ve cesedin kesin ölüm nedeninin belirlenebilmesi için İzmir Adli Tıp Grup Başkanlığına otopsi işlemleri için gönderildiği ayrıca kimliğinin tespitine yönelik DNA çalışmaları yapılabilmesi için örnek alınmasının istendiği,

Ceset üzerinden bir adet metal sigara tabakası, bir adet muska ve pantolonun cebinde cep telefonu bulunarak muhafaza altına alındığı, cep telefonunun yapılan incelemesinde içerisinde 0 507... numaralı hattın takılı olduğunun tespit edildiği, daha önce kayıp müracaatında bulunan şahıslar üzerinde yapılan araştırmada, 11/10/2011 tarihinde İzmir Buca Şehit Coşkun Erçin Polis Merkezine kayıp müracaatı yapılan Mehmet Erkek ile bulunan cesedin benzer özellikler taşıdığına tespit edilmesi üzerine kayıp müracaatında bulunan ağabeyi müşteki Cevdet Erkek celp edilerek ceset üzerinden elde edilen eşyalar gösterilerek sorulduğunda 0 507... numaralı hattın ve takılı olduğu cep telefonunun kayıp ihbarında bulunduğu kardeşine ait olduğunu ve bu hattı kardeşinin kullandığını beyan ettiği,

İzmir İl Emniyet Müdürlüğü Olay Yeri İnceleme ve Kimlik Tespit Şube Müdürlüğü yetkililerine verilen talimat doğrultusunda olay yerinde gerekli incelemelerin yapıldığı, olaya ilişkin fotoğrafların çekildiği, delillerin toplandığı, 18/12/2011 tarihli olay yeri inceleme raporunun düzenlendiği, yine maktulün ağabeyi olan Murat Erkek'ten alınan DNA örnekleri ile maktulden alınan DNA örnekleri üzerinde İzmir Adli Tıp Kurumu Biyolojik İhtisas Dairesi tarafından yapılan inceleme sonucunda düzenlenen raporda sonuç olarak, 'Murat Erkek'in Y-STR DNA profillerinin, çalışılan DNA bölgeleri açısından birbiri ile aynı olması sebebiyle şahısların aynı soy ağacındaki bireyler olabileceğinin tespit edildiği,

...

İzmir Adli Tıp Grup Başkanlığı tarafından maktulün cesedi üzerinde yapılan otopsi sonucunda düzenlenen 21/1/2012 tarihli otopsi raporunda, Kimyasal Tahliller İhtisas Dairesinin raporunda iç organ parçalarında yapılan sistematik toksikolojik analiz sonucunda sistematikteki maddelerin bulunmadığı, kişinin ölümünün ası sonucu meydana gelmiş olduğunun tespit edildiği, yapılan tüm araştırmalar sonucunda maktulün ölümünde başkalarına atfı kabil herhangi bir kusurun bulunmadığı, maktulün kendisini asmak suretiyle intihar etmesi sonucu öldüğü, olay da suç vasfı da olmadığı anlaşılmıştır.”

39. Başvurucular, soruşturmada M. E.nin asılarak öldürülmüş olması ihtimalinin araştırılmadığı, ası sonucu öldüğünün tespit edilmesiyle doğrudan intihar ettiği kanaatine varıldığı, soruşturmayaya etkili katılımlarının sağlanmadığı, M. E.nin yakın çevresi ile görüşülerek kendisine husumet besleyen kişilerin olup olmadığının belirlenmediği, ölümünün asılmadan önce gerçekleşip gerçekleşmediğinin kesin olarak saptanmadığı, giysileri üzerinde herhangi bir inceleme yapılmadığı, olay yerine giden yollarda bulunan güvenlik kameralarının araştırılıp kayıtlarının incelenmediği, kendilerine şikâyet ve delillerinin sorulmadığı gerekçesiyle anılan karara itiraz etmişlerdir.

40. İtirazlarını inceleyen Karşıyaka 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme), 13/5/2013 tarihinde itiraza ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılığından görüş sormuş; Başsavcılık, aynı tarihte itirazın reddine karar verilmesi mütalaasında bulunmuştur.

41. Mahkeme, 17/5/2013 tarihli ve 2013/14044 Değişik İş sayılı kararıyla, başvuruçuların itirazını kesin olarak reddetmiştir. Mahkemenin gerekçesinin ilgili bölümü şöyledir:

“... Takipsizlik kararındaki gerekçeler gözetilerek, işbu takipsizlik kararı, mevcut durum usul ve yasaya uygun olmakla, bu karara vaki müştekiler vekilinin itirazının reddine (karar verilmiştir).”

42. Bu karar 29/5/2013 tarihinde başvuruçular vekiline tebliğ edilmiş olup başvuruçular otuz günlük yasal süre içinde 27/6/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

B. İlgili Hukuk

43. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun “Keşif” kenar başlıklı 83. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Keşif, hâkim veya mahkeme veya naip hâkim ya da istinabe olunan hâkim veya mahkeme ile gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır.”

44. 5271 sayılı Kanun’un “Ölünün kimliğini belirleme ve adli muayene” kenar başlıklı 86. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları şöyledir:

“(2) Ölünün adli muayenesinde tıbbi belirtiler, ölüm zamanı ve ölüm nedenini belirlemek için tüm bulgular saptanır.

(3) Bu muayene, Cumhuriyet savcısının huzurunda ve bir hekim tarafından görevlendirilerek yapılır.”

45. 5271 sayılı Kanun’un “Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” kenar başlıklı 172. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Cumhuriyet savcısı, soruşturma evresi sonunda, kamu davasının açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi veya kovuşturma olanağının bulunmaması hâllerinde kovuşturmaya yer olmadığına karar verir. Bu karar suçtan zarar gören ile önceden ifadesi alınmış veya sorguya çekilmiş şüpheliye bildirilir. Kararda, itiraz hakkı, süresi ve mercii gösterilir.”

46. 5271 sayılı Kanun’un “Cumhuriyet savcısının kararına itiraz” kenar başlıklı 173. maddesinin 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun’un 71. maddesi ile değişiklik yapılmadan önceki (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Suçtan zarar gören, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren on beş gün içinde, bu kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesine itiraz edebilir.”

47. 5271 sayılı Kanun’un “İtirazın Cumhuriyet savcısına ve karşı tarafa tebliği ile inceleme ve araştırma yapılması” kenar başlıklı 270. maddesi şöyledir:

“(1) İtirazı inceleyen merci, yazı ile cevap verebilmesi için itirazı, Cumhuriyet savcısı ve karşı tarafa bildirebilir. Mercii, inceleme ve araştırma yapabileceği gibi gerekli gördüğünde bunların yapılmasını da emredebilir.

(2) 101 ve 105 inci maddeler uyarınca yapılan itiraz üzerine Cumhuriyet savcısından görüş alınması durumunda, bu görüş şüpheli, sanık veya müdafii bildirilir. Şüpheli, sanık veya müdafii üç gün içinde görüşünü bildirebilir.”

48. 5271 sayılı Kanun’un “Karar” kenar başlıklı 271. maddesi şöyledir:

“(1) Kanunda yazılı haller saklı kalmak üzere, itiraz hakkında duruşma yapmaksızın karar verilir. Ancak, gerekli görüldüğünde Cumhuriyet savcısı ve sora müdafii veya vekil dinlenir.

(2) İtiraz yerinde görülürse merci, aynı zamanda itiraz konusu hakkında da karar verir.

(3) Karar mümkün olan en kısa sürede verilir.

(4) Mercii, itiraz üzerine verdiği kararları kesindir; ancak ilk defa merci tarafından verilen tutuklama kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir.”

49. 26/9/2014 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun “Kasten öldürme” kenar başlıklı 81. maddesi şöyledir:

“(1) Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.”

50. 5237 sayılı Kanun’un “İntihara yönlendirme” kenar başlıklı 84. maddesinin ilgili bölümleri şöyledir:

“(1) Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İntiharın gerçekleşmesi durumunda, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

...

(4) İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulurlar.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

51. Mahkemenin 16/9/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvurunun 27/6/2013 tarihli ve 2013/4668 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

52. Başvurucular, yakınları olan M. E.nin ölümü ile ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan ve M. E.nin kendini asmak suretiyle intihar ettiği sonucuna ulaşılan soruşturmanın; M. E.nin başkası tarafından asılıp asılmadığının araştırılmaması, her ası olayında bu şekilde intihar sonucuna ulaşılması hâlinde üçüncü kişilerce bu yönde kurgulanarak gerçekleştirilen öldürme eylemlerinin ortaya çıkarılmasının mümkün olamayacağının düşünülmemesi, M. E.ye husumet besleyen kişi veya kişilerin bulunup

bulunmadığı hususunda soruşturmanın derinleştirilmemesi, ölüm zamanının kesin olarak tespit edilmemesi, olay yerine giden yollara ilişkin olarak kamera kayıtlarının mevcut olup olmadığının sorulmaması ve M. E. ye ait telefona ilişkin görüşme kayıtlarının yeterince araştırılmaması suretiyle etkin ve tarafsız bir şekilde yapılmadığını; soruşturmanın makul bir özen ve hızla yapılmayıp etkili katılımlarının sağlanması bakımından ifadelerinin ve şikâyetlerinin tespiti yoluna gidilmediğini, M. E. nin kaybolmasına ilişkin olarak yürütülen soruşturmanın, ölü olarak bulunmasından sonra yapılan soruşturmaya birleştirilmesi gerekirken “kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” ile kapattığını, ölüme ilişkin soruşturma sonucunda verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın aleni bir şekilde açıklanmadığını, itirazlarını inceleyen Mahkemenin, Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı görüşünü almasına rağmen bu görüşü kendilerine tebliğ etmediğini, duruşmalı inceleme yaparak kendilerini dinlemediğini, delil toplama yoluna gitmediğini ve itiraz üzerine verilen kararın kesin nitelikte olması nedeniyle incelemesinin, başka bir mahkeme tarafından yapılmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 6. ve Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma, AİHS’nin 13. ve Anayasa’nın 40. maddelerinde güvence altına alınan etkili başvuru ile İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’ye ek 7 Numaralı Protokol’ün 2. maddesinde güvence altına alınan iki dereceli yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. Bu ihlallerin tespiti, gerekli yasal tedbirleri almaya davet eden ve yol gösterir nitelikte bir karar verilmesi istemiyle tazminat taleplerinde bulunmuşlardır.

B. Değerlendirme

53. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Bu nedenle ceza soruşturmasında mağdur (suçtan zarar gören) konumunda olan başvuru sahiplerinin şikâyetlerinin özünü teşkil eden, yakınlarının ölümü ile ilgili olarak yapılan soruşturmanın etkili biçimde ve makul bir hızla yapılmadığı, etkili katılımlarının sağlanması bakımından herhangi bir girişimde bulunulmadığı ve soruşturma sonucunda verilen karara itirazlarının incelenmesi sırasında Cumhuriyet Başsavcılığından alınan görüşün kendilerine bildirilmediği, duruşma açılmak suretiyle beyanlarının alınmadığı ve hiçbir delilin toplanmadığı iddiaları Anayasa’nın 17. maddesi ile; diğer iddiaları ise Anayasa’nın 40. maddesi ile ilişkili görülerek bu iddialara ilişkin değerlendirmenin anılan maddeler kapsamında ayrı ayrı yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

1. Yaşam Hakkının İhlal Edildiği İddiası

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

54. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenlerin bireysel başvuru hakkına sahip oldukları kurala bağlanmıştır. Yaşam hakkının doğal niteliği gereği, yaşamını kaybeden kişi açısından bu hakka yönelik bir başvuru ancak yaşanan ölüm olayı nedeniyle mağdur olan ölen kişinin yakınları tarafından yapılabilecektir. Başvuru sahipleri, başvuru konusu olayda ölen kişinin annesi ve kardeşleridir. Bu nedenle başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 41).

55. Başvuru konusu olayda, ölüm olayının soruşturulmasına ilişkin usule ilişkin yükümlülüğün yerine getirilmemesi suretiyle Anayasa’nın 17. maddesinin ihlal edildiğine dair iddiaların, 6216 sayılı Kanun’un 48. maddesi uyarınca açıkça dayanaklı yoksun olmadığı

görülmektedir. Başka bir kabul edilemezlik nedeni de görülmediğinden başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

56. Başvurucuların şikâyetlerinin özü, yakınları olan M. E.nin ölümü ile sonuçlanan olaya ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan soruşturmanın etkin ve makul bir hızla yapılmaması, soruşturmanın tüm aşamalarında etkili katılımlarının sağlanmaması ile iddia ve şikâyetlerinin gerektiği gibi dinlenmemesi suretiyle anayasal haklarının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

57. Bakanlığın konu hakkındaki görüşünde, öncelikli olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları uyarınca AİHS'in 2. maddesinin ilk cümlesinin, devlete yalnızca kasıtlı ve kanunsuz ölüme sebebiyet vermekten kaçınma zorunluluğu değil, aynı zamanda egemenlik alanı içinde bulunan kişilerin yaşamlarını korumaya yönelik gerekli tedbirleri alma zorunluluğu getirdiği belirtilmiştir. AİHS'in 2. ve 3. maddelerinin usul yükümlülüğünü de içerdigi; soruşturmanın, sorumluların belirlenmelerine ve gerekirse cezalandırılmaların sağlayabilecek nitelikte etkili olması gerektiği, usul yükümlülüğünün somut olayda varılan sonuçla değil, bu sonucu doğuran araçlarla ilgili bir yükümlülük olduğu, yetkililerin somut olaya ilişkin delillerin toplanabilmesi için kendilerinden beklenen bütün makul önlemleri almalarının gerektiği ifade edilmiştir.

58. Bakanlık görüşünde, yine AİHM kararlarına dayanılarak bir soruşturmanın ayrıca maktulün ailesinin meşru çıkarlarının korunması için gerektiği ölçüde kendilerine açık olması gerektiği, etkin soruşturma için zımni olarak bir çabukluk ve makul bir hızlilik şartının mevcut olduğu belirtilmiştir.

59. Bu kapsamda Bakanlık görüşünde, soruşturma kapsamında yapılan işlemler tek tek sıralanmış ve M. E.nin ölümü ile aynı anda adli soruşturmaya başlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca bizzat Cumhuriyet Savcısı tarafından olay yerine derhâl gidildiği, olay yeri incelemesinin yapıldığı, ölü muayene ve otopsi raporlarının alındığı; soruşturmanın, başvurularda açık olarak yürütülüp 2 yıl 7 aylık bir sürede tamamlandığı, soruşturma sonucunda kesin ölüm sebebinin belirlendiği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesinin, benzer bir başvuru olan *Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, B. No: 2012/1027 kararında, kişinin yaşam hakkının korunması kapsamında yürütülen soruşturmanın etkisiz olduğuna ilişkin bir sonuca varılmasını gerektirecek bir hususun tespit edilemediğine karar verdiği belirtilmiştir. Yine Anayasa Mahkemesinin aynı kararı dayanak yapılarak Karşıyaka 2. Ağır Ceza Mahkemesinin "*kovuşturmaya yer olmadığına dair karara*" yönelik itirazı, dosya üzerinden inceleyerek reddettiği; bireysel başvuruya konu davadaki olayların kanıtlanması, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması, yargılama sırasında delillerin kabul edilebilirliği ve değerlendirmesi ile kişisel bir uyumsuzluğa derece mahkemeleri tarafından getirilen çözümün esas yönden adil olup olmamasının, bireysel başvuru incelenmesinde değerlendirmeye tabi tutulamayacağı, derece mahkemelerinin delilleri takdirinde açıkça bir keyflik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesinin bu takdire müdahalesinin söz konusu olamayacağı ifade edilmiştir.

60. Bakanlık görüşünde son olarak ölümle sonuçlanan olaya ilişkin soruşturma sonucunda "*kovuşturmaya yer olmadığına dair karar*" verilmesine, bu karara itiraz aşamasında Cumhuriyet Savcısı'nın mütalaasının başvurularda tebliğ edilmemesine, itiraza yönelik kararın duruşmasız olarak verilmiş olmasına ve soruşturmanın makul sürede bitirilememiş olmasına yönelik şikâyetlerin; devletin, kurallar çerçevesinde yaşamı korumaya yönelik önlemler almaya icbar etmek ve diğer yandan etkili ve bağımsız bir hukuk sistemi kurmak

suretiyle ölüm koşullarını ortaya koyma ve gerektiğinde sorumluların hesap verme yükümlülüğünü ihlal edip etmediği yönünden değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

61. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı sundukları cevaplarında, Bakanlığın görüşüne dayanak yaptığı AİHM kararlarında ölüm olayına ilişkin bir soruşturmanın ne şekilde yapılması gerektiğine ilişkin yapılan tespitlerin, başvuruya konu olayda soruşturmanın etkili yapılmadığını ortaya koyduğunu belirtmişlerdir. Bu sebeple Bakanlığın görüşünün, AİHM'in tespitlerine uymadığını, başvuru konusu olayda M. E'nin cesedinin, kaybolmasından çok sonra ve tesaadufen bulunduğunu; devletin, pozitif yükümlülüğü çerçevesinde kişileri bulmak için var olan teknik imkânlarını kullanmadığını, ceset bulunduktan sonra da yetkililerin sadece ölüme ilişkin bir tespit işlemi yaptıklarını, soruşturmanın makul bir hızla yapılmayıp 2 yıl 7 ay sürdüğünü, bu süreçte etkin bir soruşturma yapılmadığını ifade etmiş ve taleplerini yinelemişlerdir.

ii. Genel İlkeler

62. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

63. Bütün diğer haklar için bir temel oluşturan yaşam hakkı, Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınmış ve bu maddede belirlenen istisnalar dışında hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemeyeceği belirtilmiştir. Devletin yaşam hakkına saygı gösterme yükümlülüğü öncelikle kamu otoritelerinin yaşam hakkına müdahale etmemelerini yani maddede belirtilen istisnalar dışında kişilerin ölümüne neden olmamalarını gerektirir. Bu, devletin yaşam hakkından kaynaklanan negatif ödevidir. Yaşam hakkına saygı, ikinci olarak devletin üçüncü kişilerden gelecek tehlikelere karşı bireylerin hayatını korumasını gerektirir. Bir kimsenin hayatına yönelik çok özel ve ciddi bir tehdidin varlığı kanıtlanmıyorsa devletin bu tehdide karşı bireyin hayatını korumak için makul tedbirleri alması gerekir. Bu; devletin, yaşam hakkından kaynaklanan pozitif yükümlülüğüdür. Bir ölüm meydana gelmişse devletin, pozitif yükümlülüğü kapsamında, ölümün nedenlerini soruşturma ve sorumluları tespit ederek cezalandırma ödevi de vardır. Bu usul yükümlülüğünün gerektiği şekilde yerine getirilmemesi hâlinde devletin, negatif ve pozitif yükümlülüklerine gerçekten uyup uymadığı tespit edilemez. Bu nedenle devletin bu madde kapsamındaki negatif ve pozitif yükümlülüklerinin güvencesini, soruşturma yükümlülüğü oluşturmaktadır (*Salih Akkuş*, B. No: 2012/1017, 18/9/2013, § 29).

64. Bireyin, bir devlet görevlisi ya da özel bir kişi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesi, "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında etkili resmî bir soruşturmanın yapılmasını gerektirir (*Salih Akkuş*, § 30).

65. Anayasa Mahkemesinin bu konudaki kararlarında sıklıkla belirtildiği üzere yaşam hakkı kapsamında yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, yaşam hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların ölüm olayına ilişkin hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil, uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Diğer yandan burada yer verilen değerlendirmeler, hiçbir şekilde Anayasa'nın 17. maddesinin başvurularda üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı verdiği tüm yargılamaları mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza

kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56).

66. Soruşturma yükümlülüğünün, sonuç yükümlülüğü olmayıp uygun araçların kullanılması yükümlülüğü olması, her soruşturmada sonuca ulaşılması veya mağdurların olaylarla ilgili beyanlarıyla bağdaşan bir sonuca ulaşılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Ancak soruşturma kural olarak olayın gerçekleştiği koşulların belirlenmesini ve iddiaların doğru olduğunun kanıtlanması hâlinde sorumluların tespit edilerek cezalandırılmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır (*Mikheyev/Rusya*, B. No: 77617/01, 26/1/2006, § 107).

67. Ceza soruşturmaları, sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verecek şekilde etkili ve yeterli olmalıdır. Soruşturmanın etkili ve yeterli olduğundan söz edebilmek için soruşturma makamlarının, resen harekete geçerek ölümlü aydınlatabilecek ve sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delilleri toplamaları gerekir. Soruşturmada ölüm olayının nedenini veya sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması imkânını zayıflatan bir eksiklik, etkili soruşturma yürütme kuralıyla çelişme riski taşır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57).

68. Soruşturmanın etkililiğini sağlayan en alt seviyedeki inceleme, başvuruya konu soruşturmanın kendine özgü koşullarına göre değişir. Bu koşullar, ilgili bütün olay ve olgular temelinde ve soruşturmanın pratik gerçekleri göz önünde bulundurularak değerlendirilir. Bu nedenle soruşturmanın etkililiği bakımından her olayda geçerli olmak üzere bir asgari soruşturma işlemler listesi veya benzeri bir asgari ölçüt belirlemek mümkün değildir (*Velcea ve Mazare/Romanya*, B. No: 64301/01, 1/12/2009 § 105).

69. Bununla birlikte soruşturma sonucunda alınan kararın, soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması ve bunun yanı sıra söz konusu kararın yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme de içermesi gerekmektedir (Benzer yöndeki AIHM kararı için bkz. *Nachova ve diğerleri/Bulgaristan* [BD], B. No: 43577/98 ve 43579/98, 6/7/2005, § 113).

70. Yukarıda sayılanlara ilave olarak yürütülecek soruşturmalarda makul bir hızla gerçekleştirilme ve özen gösterilme zorunluluğu da zımnen mevcuttur. Elbette bazı durumlarda soruşturmanın veya kovuşturmanın ilerlemesine engel olan unsurlar ya da güçlükler bulunabilir. Ancak bir soruşturmada ve devamında yapılan kovuşturmada yetkililerin hızlı hareket etmeleri, yaşanan olayların daha sağlıklı bir şekilde aydınlatılabilmesi, kişilerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını sürdürmesi ve hukuka aykırı eylemlere hoşgörü gösterildiği ya da kayıtsız kaldığı görünümü verilmesinin engellenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir (*Deniz Yazıcı*, B. No: 2013/6359, 10/12/2014, § 96).

71. Yürütülecek ceza soruşturmalarının etkinliğini sağlayan hususlardan biri de teoride olduğu gibi pratikte de hesap verilebilirliği sağlamak için soruşturmanın veya sonuçlarının kamu denetimine açık olmasıdır. Buna ilaveten her olayda, ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu süreçte gerekli ölçüde katılmaları sağlanmalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 58).

iii. İlkelerin Başvuruya Uygulanması

72. Somut olayda başvurucular, yakınlarının ölümüne devletin bir görevlisinin neden olduğunu ileri sürmemiş; yakınlarının yaşamına yönelik olarak devletin yetkili makamlarınca bilinen ya da bilinmesi gereken gerçek ve yakın bir tehdidin bulunduğu ancak anılan makamların, yakınlarının yaşamını korumak için fiili tedbirler almadıklarına ilişkin bir iddiada da bulunmamışlardır.

73. Bu itibarla başvuru sahiplerinin şikâyeti, sadece yakınlarının ölümü ile ilgili olarak yetkili makamlar tarafından etkili bir soruşturma yürütülmesi konusundaki usul yükümlülüğüne kapsamına girmektedir.

74. Yukarıda belirtilen usul yükümlülüğü kapsamındaki ilkeler bağlamında somut olay, öncelikle soruşturmanın etkililiği adına aranan, ölüm olayını aydınlatabilecek ve sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delillerin toplanması (bkz. § 67) ve elde edilen delillerin kapsamlı, nesnel ve tarafsız analizine dayalı olarak sonuca ulaşılması (bkz. § 69) ölçütleri açısından değerlendirilecektir.

75. Başvuruya konu olayın, özelliğine göre iki aşamalı olarak incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. İlk aşama, ölenin evinden ayrılarak kaybolması ve kaybolması ile ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerçekleştirilen soruşturma sürecidir. Bu süreçte, ölenin kaybolması üzerine Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından derhâl soruşturma başlatıldığı, akabinde ölene ait telefona ilişkin görüşme kayıtlarının araştırıldığı, hakkında kayıp formu düzenlenerek tüm ülke çapında bilgisayar sistemi üzerinden de aranmasının sağlandığı, başvuru sahiplerinin, yakın olmasa da geçmişte bir terör örgütü tarafından tehdit edilmeleri ile ölenin kişilik yapısı itibarıyla bu terör örgütü tarafından kandırılarak örgüt saflarına katılmış olma ihtimaline ilişkin iddiaları üzerinde durulup tahkikatın bu yönde de derinleştirildiği görülmüştür. Aynı zamanda başvuru sahiplerinin bir kısmının da ifadesi alınmış ve Cumhuriyet Savcısı tarafından kolluğa, ölenin bulunmasına kadar çok gizli ve titiz bir çalışmanın yürütülmesi talimatı verilmiştir.

76. Ölene ait cesedin ormanlık bir alanda bulunmasından sonra ise olayda ikinci aşamaya geçilmiş ve ölenin kaybolmasından sonra yapılan soruşturmada “kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” verilerek ayrı bir soruşturma dosyası açılmıştır.

77. Bu soruşturma sürecinde soruşturma açılması için ölenin yakınlarının resmi bir başvuru yapması beklenmeksizin yetkililerce resen harekete geçilip soruşturmanın derhâl başlatıldığı, bizzat Cumhuriyet Savcısı tarafından olay yerine gidilip olay yeri incelemesinin yapıldığı ve ölü muayene ile otopsi raporlarının alındığı ve tıbbi ölüm sebebinin kesin olarak belirlendiği görülmekle birlikte yapılan soruşturmanın, ölüm olayının sebebini ve varsa sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması imkânını zayıflatan ve derinliği ile ciddiyetine önemli derece etki eden birtakım eksiklikler içerdiği anlaşılmıştır. Başka anlatımla ölüm olayının tüm yönlerinin ortaya konulmadığı ve varsa sorumlu kişilerin belirlenebilmesine imkân tanıyan etkili bir soruşturma yapılmadığı, soruşturma sonunda ulaşılan sonucun da elde edilen delillerin kapsamlı ve nesnel bir analizine dayalı olmadığı görülmüştür. Şöyle ki ölen, evinden ayrıldıktan iki ayı aşkın bir süre sonra ormanlık alandaki bir ağaçta kementle asılı bir şekilde bulunmuştur. Öncelikle soruşturmada görev alan bazı yetkililerin, yukarıda açıklanan belgelerde (bkz. §§ 26-29) -M. E.nin ölüm sebebine ilişkin araştırmalar sırasında henüz soruşturma tamamlanmamış olmasına rağmen ön yargılı davrandıklarına ilişkin intiba uyandıracak şekilde- M. E.nin ası suretiyle intihar ettiğine ilişkin bazı ifadelerle yer verdikleri, suç için yaptıkları açıklamalarda da “intihar” ibaresini kullandıkları görülmüştür. Ası sonucu ölüm, yaygın bir intihar biçimi olmakla birlikte, ası sonucu yaşamın yitirildiği her olayda kişilerin intihar ettiği sonucuna ulaşılabilmesi mümkün değildir. Bunun aksinin peşinen kabulü, yaygın intihar yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilen ve yaşam hakkının kasten ihlali niteliğinde olan öldürme olaylarının, tüm yönleriyle ortaya çıkarılmasına engel teşkil eder nitelikte olup yaşam hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasının ve varsa sorumluların ölüm olayına ilişkin hesap vermelerinin önüne geçilmesi neticesini doğurabilir (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Durmaz/ Türkiye*, B. No: 3621/07, 13/11/2014, §§ 56 vd.).

78. Somut olayda da M. E.nin ölümünün ası sonucu gerçekleşmiş olması ve bu durumun Adli Tıp Kurumu raporuyla saptanması, mevcut olayın koşulları dikkate alındığında adı geçenin intihar ettiğinin kabulü için başlı başına yeterli bir delil olmamasına rağmen soruşturma mercilerinin, aşağıda açıklanacağı üzere ölümün üçüncü bir kişinin eylemi sonucunda gerçekleştirilmiş olma ihtimaline sırf bu nedenle kayıtsız kalarak soruşturmada bazı eksiklikler bıraktıkları görülmüştür.

79. Başvuruya konu olayın özelliğine göre Cumhuriyet Savcılığınca başvurulardan tarafından M. E.nin ortadan kaybolmasına ilişkin olarak olağan herhangi bir neden ileri sürülmemesi, aksine yakın olmasa da geçmişte yaşadıkları tehdit ve üçüncü bir kişi tarafından zarar verilmiş olma ihtimalinden sıkça söz edilmiş olması, M. E.nin ölü olarak bulunduğu yerin özelliği (ev ve müstemlatı haricinde, başkalarının da hâkimiyet alanı olan ormanlık bir alan) ve en önemlisi olay yeri inceleme ekiplerince olay sonrası düzenlenen raporda belirtilen ası mekanizması (bkz. § 25) birlikte dikkate alınarak ölenin, ası eylemini tek başına gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğinin araştırılması gerektiğinin düşünülmediği, başka deyişle üçüncü bir kişinin bağımsız veya eklenen bir eylemi olmaksızın eylemin gerçekleştirilip ası sonucu ölümün meydana gelmesinin mümkün olup olmadığının değerlendirilmediği görülmüştür.

80. Cumhuriyet Savcılığınca olay yeri inceleme ekiplerinden, mümkün olmadığı takdirde bu konuda ehil olan başka bir bilirkişi veya bilirkişi heyetinden, ası eyleminin ölen tarafından tek başına gerçekleştirilebilecek nitelikte olup olmadığı hususunda mütalaa alınması yoluna gidilmemiş ve olay yerinde bu yönde keşif yapılması hususu düşünülmemiştir. Bilirkişi mütalaa alınması veya gerekirse olay yerinde keşif yapılması düşünülmediği gibi mevcut deliller kapsamında da bu konuda herhangi bir değerlendirmenin yapılmadığı, hangi sebeple M. E.nin ası eylemini tek başına gerçekleştirerek intihar ettiğinin kabul edildiğinin açıklanmadığı görülmüştür (bkz. 38).

81. M. E.nin, ası eylemini tek başına gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğinin belirlenmesinin, soruşturmanın seyrini ve sonucunda verilen kararı doğrudan etkileyeceği, tek başına gerçekleştirmesinin kesin olarak mümkün olmadığının tespiti hâlinde intihar ettiği kabul edilerek kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilemeyeceğinin göz ardı edildiği görülmüştür.

82. Ayrıca Adli Tıp Kurumundan, M. E.nin muhtemel ölüm tarihi hakkında görüş bildirilmesinin mümkün olup olmadığı sorulmamış, muhtemel ölüm zamanı belirlenerek ya da mümkün olmadığı takdirde ölü olarak bulunduğu tarih esas alınarak, evden ayrıldığı tarih ile bu tarih aralığında olay yerine ne şekilde ve ne zaman geldiğinin, yanında bir başka kişi ya da kişilerin bulunup bulunmadığının veya başka kişiler tarafından olay yerine götürülüp götürülmediğinin belirlenmesine yönelik olarak, ölü olarak bulunduğu bölge veya bu bölgeye yakın yerlerde kamera kayıtlarının bulunup bulunmadığı ilgili yerlerden sorulmamıştır.

83. Yine ölenin cesedi üzerinde bulunan bazı özel eşyalarında, vücut izi incelemesi yapılmakla ve giysileri muhafaza altına alınmakla birlikte bu giysiler üzerinde üçüncü bir kişiye ulaşılabilmesine yönelik herhangi bir biyolojik inceleme yapılabilmesinin mümkün olup olmadığı değerlendirilmemiştir.

84. Ölenin kaybolmasından hemen sonra yapılan ve cesedinin bulunmasıyla son verilen ilk soruşturmanın, ölenin ve başvurulardan geçmişte maruz kaldıkları bazı tehdit olaylarına ilişkin olarak derinleştirilmesi yoluna gidilmiş iken ölenin cesedinin bulunmasından sonra yapılan soruşturmada, bu yönde bir araştırma yapılmadığı görülmüştür. Ayrıca bu kapsamda ölenin olay öncesindeki davranışları, kişiliği, psikolojik yapısı, yaşadığı sosyal

çevre ve yakın ilişki kurduğu kişiler üzerinde de hiçbir şekilde durulmamış, başvuruclarının bu yönde beyanlarının alınması yoluna gidilmemiştir.

85. Anayasa Mahkemesi kural olarak, başvuruclarının yakınının öldüğü gün resen ceza soruşturmasının açıldığı, titiz ve hızlı bir çalışma sonucunda elde edilen deliller ışığında soruşturma ve ilk derece yargılama makamlarının, olayların seyrini aydınlatmak istediğinden kuşku duyulmadığı, yürütülen soruşturmaların ölüm sebeplerini kesin olarak saptamaya ve sorumlu kişilerin cezalandırılmasına imkân verdiği kanısına varılan durumlarda, yürütülen soruşturmanın ve davaların, derinliği ve ciddiyeti üzerinde etki gösterecek nitelikte bir eksikliğin bulunmaması koşuluyla yürütülen soruşturmaların ve alınan kararların yetersiz veya çelişkili olduklarının ileri sürülemeyeceğini kabul etmektedir (*Sadık Koçak ve diğerleri*, B. No: 2013/841, 23/1/2014, § 95).

86. Somut olayda başvuruclar, soruşturmanın ilk aşamasından itibaren kovuşturmaya yer olmadığı kararına itirazlarının incelemesi aşaması da dâhil olmak üzere soruşturmanın her aşamasında, M.E.nin üçüncü kişilerin bir eylemine maruz kalabileceğini ve üçüncü kişiler tarafından öldürülmüş olma ihtimalinin bulunduğunu belirtmiş, olayın tüm yönleriyle aydınlatılması isteklerini de dile getirmişlerdir. Yaşam hakkının kasten ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvurularda etkili soruşturma yükümlülüğü kapsamında ölenin iddia edildiği gibi bir üçüncü kişi tarafından öldürüldüğü sonucuna, yapılması gereken her şeyin yapılmış olmasına rağmen her koşulda mutlaka ulaşılması gerektiği söylenemeyecektir. Böyle bir gerekliliğin, devletin ölüm olaylarına ilişkin usul yükümlülükleri kapsamında olduğu ileri sürülemez.

87. Ancak yukarıda genel ilkeler bölümünde de açıklandığı üzere usule ilişkin soruşturma yükümlülüğünün bir amaç değil, araç yükümlülüğü olması nedeniyle yapılan ceza soruşturmasının, ölüm olayını tüm yönleriyle aydınlatabilecek ve varsa sorumluların tespitine yarayabilecek bütün (başvuruya konu olayın kendine özgü koşulları dikkate alınarak mümkün olan nispette) deliller toplanmadan tamamlanmaması; soruşturmanın, ölüm olayının sebebini ve varsa sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması imkânını zayıflatan birtakım eksiklikler içermemesi, eğer farklı bazı eksiklikler varsa bu eksikliklerin de yürütülen soruşturmanın derinliği ve ciddiyeti üzerinde herhangi bir etki gösterecek nitelikte olmaması gerekmektedir.

88. Somut başvuruya konu soruşturmada, ölenin kaybolmasıyla başlatılan ve cesedinin bulunmasıyla son verilen ilk soruşturma sürecindeki olay ve olgular üzerinde durulmamış; bu olay ve olgular dikkate alınmak suretiyle soruşturmanın derinleştirilmesi yoluna gidilmemiştir. Bunun yerine, ölümün ası sonucu meydana geldiğinin tespitiyle yetinilerek sadece bu tespitten hareketle ölenin intihar ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

89. Başvuruclarının, yakınlarının üçüncü bir kişi tarafından öldürülmüş olabileceğine ilişkin iddialarına ve olayın kendine özgü koşullarına rağmen ölenin, üçüncü bir kişi tarafından öldürülmüş olma ihtimalinin araştırılmasına yönelik olarak hiçbir adım atılmamış, bu yönde önem arz eden delillerin toplanması yoluna gidilmeyerek bu ihtimal ve iddiaya karşı en başından itibaren kayıtsız kalmıştır.

90. Bu kayıtsız kalmaya, soruşturma mercilerinin ölümün intihar sonucu gerçekleştiğine dair ön yargılı tutumlarının neden olduğu değerlendirilmiş; soruşturmanın, ölüm olayının sebebini ve varsa sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması imkânını zayıflatan ve derinliği ile ciddiyeti üzerinde önemli etki gösterecek nitelikte birtakım eksiklikler içerdiği, dolayısıyla belirtilen nitelikte eksiklikler bırakılması suretiyle etkili bir soruşturma yürütülmeyerek yaşam hakkının usule ilişkin boyutunun ihlaline sebep olduğu kanaatine varılmıştır.

91. Soruşturmanın makul bir özen ve hızla yapılıp yapılmadığına ilişkin değerlendirmeye gelince Anayasa Mahkemesinin bu konuda verdiği kararlarda sıklıkla vurguladığı üzere (bkz. § 70) yürütülecek soruşturmalarda, makul bir hızla gerçekleştirilme ve özen gösterilme zorunluluğu da zımnen mevcuttur. Soruşturmanın makul bir özen ve hızla yapılıp yapılmadığına ilişkin tespit, başvuruya konu olayın kendi koşullarına, soruşturmadaki şüpheli veya sanık sayısına, suçlamaların niteliğine, olayın karmaşıklık derecesine ve soruşturmanın ilerlemesine engel olan unsurlar ya da güçlüklerin bulunup bulunmadığına göre farklılık gösterebilecektir.

92. Burada önemli olan husus, soruşturmaların; sonuçta alınan kararın niteliğinin ne olduğunun önemi olmaksızın başvuru sahiplerinin soruşturmanın hızla sonuçlandırılmasındaki menfaatlerinin niteliği dikkate alındığında başlı başına, özelden başvuru sahiplerinin ve genel olarak da toplumdaki diğer bireylerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını sürdürmesi ve hukuka aykırı eylemlere hoşgörü gösterildiği ya da kayıtsız kalındığı görünümü verilmesinin engellenmesi açısından, yeterli hız ve özenin gösterilip gösterilmediğinin ortaya konulmasıdır.

93. Başvuruya konu soruşturma, ölenin kaybolduğu 10/10/2011 tarihinde başlamış ve Mahkemenin soruşturma kapsamında verilmiş olan kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara karşı yapılan itirazı 17/5/2013 tarihinde reddetmesiyle yaklaşık iki yıl yedi ay sonra sona ermiştir. Başvuruya konu olayın konusu ve özelliğine göre soruşturmanın; otopsi, olay yeri incelemesi, biyolojik inceleme ile iletişim kayıtlarının çıkartılması gibi teknik ve zaman gerektiren araştırmalar yapılmasını gerektirdiği nazara alındığında yaklaşık iki yıl yedi ay süren bir soruşturmanın, makul sürede sonuçlandırılmadığı veya yeterli hız ve özende yürütülmediği söylenemeyecektir.

94. Başvuru, başvuru sahiplerinin soruşturmaya etkili katılımlarının sağlanıp sağlanmadığı yönünden de bir değerlendirme yapmayı gerektirmektedir (bkz. § 71). Somut olaya bu yönüyle bakıldığında başvuru sahiplerinin, önce yakınlarının kaybolması, sonrasında ise cesedinin bulunmasına ilişkin olarak yürütülen soruşturma ve bu soruşturma sonucunda verilen karara karşı itirazlarının incelenmesi aşamalarında, soruşturma evrakına ulaşamama gibi bir durum ile karşılaşmadıkları, aksine vekilleri aracılığıyla belgelerden örnek alabildikleri (bkz. § 37), Cumhuriyet savcılığınca veya Mahkemece de bu yönde verilmiş herhangi bir karar olmadığı görülmüştür.

95. Her ne kadar Cumhuriyet Savcısı tarafından resen çağrılmamaları nedeniyle şikâyet ve delillerinin ayrıntılı olarak tespit edilmemesini, soruşturma sürecine etkili katılım bakımından bir eksiklik olarak ileri sürmüş iseler de yapılan soruşturmadan haberdar oldukları, bu nedenle anılan soruşturmaya bu yönde talepte bulunmak suretiyle etkili bir şekilde katılımlarının önünde herhangi engel bulunmadığı, kaldı ki başvuru sahiplerinden bir kısmının da soruşturmada ifade verdikleri anlaşılmıştır.

96. Yine başvuru sahipleri, etkili katılımlarının sağlanmadığı iddiaları kapsamında, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itirazlarının incelenmesi sürecinde Cumhuriyet Savcısından alınan görüşün kendilerine tebliğ edilmediğini ve Mahkemece duruşma açılması suretiyle görüş ve beyanlarının alınmadığını belirtmiş iseler de başvuru sahiplerinin karara itirazlarında, Cumhuriyet Savcısından görüş alındığı takdirde kendilerine tebliğ edilmesi ile incelemenin duruşmalı yapılması taleplerinde bulunup itirazın duruşmalı incelenmesini gerektirir bir durumun varlığını da ileri sürmedikleri anlaşılmıştır.

97. Bu nedenlerle soruşturmanın, başvuru sahiplerinin menfaatlerinin korunması için gerekli olduğu ölçüde kendilerine açık olduğu ve başvuru sahiplerinin etkili katılımlarının

sağlanmadığının söylenebilmesini mümkün kılan herhangi bir nedenin de bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

98. Açıklanan gerekçelerle yapılan tüm değerlendirmeler sonucunda, Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan usul yükümlülüğü kapsamındaki etkili soruşturma yürütme (delil toplama) yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiği İddiası

99. Başvurucuların Anayasa'nın 40. ve AİHS'in 13. maddeleri uyarınca yaşam hakkı kapsamında ileri sürdükleri ihlaller bakımından etkili bir başvuru yolu bulunmadığı yönündeki şikâyetleri, Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında yapılan incelemelerde yaşam hakkının ihlal edildiği tespit edilip ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için soruşturma dosyasının ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verildiğinden ayrıca değerlendirilmemiştir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

100.6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

101.Mevcut başvuruda etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkını düzenleyen Anayasa'nın 17. maddesinin ihlal edildiği tespit edilmiş olmakla ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için dosyanın ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

102.Başvuruculardan Fahriye Erkek, 50.000 TL manevi ve 50.000 TL maddi olmak üzere toplam 100.000 TL, diğer başvuruçular ise sadece manevi olmak üzere ayrı ayrı 20.000 TL tazminat talebinde bulunmuşlardır.

103.Başvuru hakkında yapılan inceleme sonucunda yaşam hakkının esasının ihlal edildiği yönünde bir karar verilmemiş, bununla birlikte yaşam hakkının etkili soruşturma yürütme yükümlülüğü açısından ihlal edildiğine hükmedilmiştir. Başvurucu Fahriye Erkek de uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesine herhangi bir belge sunmamıştır. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvuruçuların uğradıklarını iddia ettikleri maddi zarar ile tazminat talebi arasında illiyet bağı kurulması gerekir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesine herhangi bir belge sunmayan başvuruçucu Fahriye Erkek'in maddi tazminat talebinin reddedilmesi gerekir.

104.Yaşam hakkının usule ilişkin boyutunun ihlali nedeniyle takdiren net 20.000 TL manevi tazminatın başvuruçulara müstereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

105.Başvurucular tarafından yapılan 198,35 TL harç ve 1.500 TL vekâlet ücretinden ibaret toplam 1.618,35 TL yargılama giderinin, başvuruçulara müstereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun, Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının ihlal edildiği iddiaları yönünden KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Başvuru konusu olayda yaşam hakkı kapsamında etkili soruşturma yükümlülüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince takdiren net 20.000 TL manevi tazminatın başvurularda müştereken ÖDENMESİNE, başvurulardan tazminata ilişkin diğer taleplerinin REDDİNE,

D. Başvurucuların Anayasa'nın 40. maddesinin ihlal edildiği yönündeki şikâyetlerinin ayrıca İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapmak üzere kararın bir örneğinin İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvurucular tarafından yapılan 198,35 TL harç ve 1.500 TL vekâlet ücretinden ibaret toplam 1.618,35 TL yargılama giderinin, başvurularda müştereken ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurulardan Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz uygulanmasına

16/9/2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ